

Dynamische mondiale adviesraden

Van formeel advies naar co-creatief partnerschap

Netwerkdag lokaal mondiaal beleid in Oost-Vlaanderen

Referenties

OECD, the 2025 edition of Government at a Glance,
https://www.oecd.org/en/publications/government-at-a-glance-2025_0efd0bcd-en/full-report/citizen-participation-and-deliberation_52b90285.html

OECD Guidelines for Citizen Participation Processes
https://www.oecd.org/en/publications/oecd-guidelines-for-citizen-participation-processes_f765caf6-en/full-report/component-5.html

Allegaert, Lise, et al. *Lokale Adviesraden in Vlaanderen : Samenstelling, Werking En Impact*. Vanden Broele, 2025.
<http://hdl.handle.net/1854/LU-01K2KPIY0K93VMPV7806Q3618E>

OECD, David Goessmann: Strong Citizen Participation as a backbone of democratic governance: A precondition to building trust in public institutions https://reforms-investments.ec.europa.eu/document/download/4d94e362-a363-4001-9bb6-63f3f01c8a9b_en?filename=David+Goessmann+-+Strong+Citizen+Participation.pdf

Verdere interessante bronnen:
www.vvsg.be
www.adviesraden.be
www.dewakkereburger.be

Kennismaking aanbod
VWSG ikv. SDGs

<https://www.vvsg.be/op-leidingen/opleidingen-op-vraag/dynamische-adviesraden-van-formeel-advies-naar-co-creatief>

Wie zijn wij?

Wij zijn Levuur en samen verkennen we nieuwe horizonten voor een maatschappij in beweging.

De uitdagingen waar we vandaag als organisaties en samenleving voor staan, zijn vaak te complex om vanuit één invalshoek op te lossen. Om **echte verandering** teweeg te brengen, heb je een **duurzame gedragen aanpak** nodig.

Wij begeleiden je bij het ontwerpen en realiseren van een **steehbewuste aanpak** die alle belanghebbenden rondom je uitdaging erkent, betreft en activeert. **Belangen en visies** achter één doel scharen, daar zijn we goed in.

Met onze expertise en ervaring in **participatie, cocreatie, stakeholderbetrokkenheid en systeemgevoelig samenwerken**, zijn we de geknipte **procesbegeleider**.

Door **kennis, energie en daadkracht** te bundelen, ontstaan échte wegen naar een **gezonde en volhoudbare toekomst**.

En dat werkt **aanstekelijk!**

Lokale adviesraden falen vaak omdat ze consultatief blijven.

“Lokale adviesraden falen vaak omdat ze consultatief blijven, wereldwijd verschuift inspraak naar mede-ontwerp.”

Wat als adviesraden pas zinvol zijn wanneer ze een rol krijgen vóór beleidskeuzes vastliggen?

- OECD-onderzoek toont dat participatie die burgers betreft in ontwerp én uitvoering van beleid leidt tot effectievere beslissingen en meer draagvlak.
- Moderne deliberatieve modellen (citizens' assemblies, panels, juries) worden net gebruikt omdat klassieke adviesstructuren te weinig impact hebben op beleid.
- Participatie verhoogt beleidskwaliteit doordat lokale kennis systematisch wordt benut.

“Representatieve burgerpanels leveren vaak betere input dan klassieke adviesraden met ‘de usual suspects’.”

“Representatieve burgerpanels leveren vaak betere input dan klassieke adviesraden met ‘de usual suspects’.”

Moeten lokale adviesraden nog representatief samengesteld zijn via verenigingen, of via burgerloting?

- Wereldwijd zijn bijna 300 deliberatieve burgerprocessen onderzocht; ze tonen dat gelote en diverse groepen evenwichtiger en toekomstgerichter beleid formuleren.
- Deliberatieve democratie focust bewust op kwaliteit van het gesprek, niet op wie het luidst spreekt.
- Traditionele participatievormen trekken structureel dezelfde sociaal sterke groepen aan; digitale participatie in Brussel toont bv. ondervertegenwoordiging van kwetsbare wijken.

“Sterke inspraak verhoogt vertrouwen in bestuur.”

“Sterke inspraak verhoogt vertrouwen in bestuur, maar alleen wanneer burgers merken dat hun input verschil maakt.”

Wat is erger voor vertrouwen: geen inspraak, of inspraak zonder effect?

- Vertrouwen in overheid correleert rechtstreeks met het gevoel invloed te hebben op beslissingen.
- Participatie versterkt legitimiteit en acceptatie van beleid, zelfs bij moeilijke keuzes.
- Wereldwijd groeit net het gevoel dat burgers wel mogen meepraten, maar niet worden gehoord — een kernprobleem voor democratische vernieuwing

“De toekomst van adviesraden ligt minder in advies geven, en meer in co-creatie organiseren.”

“De toekomst van adviesraden ligt minder in advies geven, en meer in co-creatie organiseren.”

Moeten adviesraden adviesorganen blijven... of participatieknooppunten worden?

- Het decreet verwacht dat lokale besturen inwoners “zo veel mogelijk betrekken bij het beleid”.
- Naast adviesraden voorziet dezelfde regelgeving ook andere participatie-instrumenten zoals burgerbudgetten, verzoekschriften en volksraadplegingen.
- Internationaal verschuift participatie van adviesstructuren naar hybride modellen (burgerpanels, participatieplatformen, tijdelijke thematische tafels).

De impact in Vlaanderen

Beleidsrelevantie van adviesraden staat onder druk

Een recente Vlaamse studie bij meer dan 1500 leden van lokale adviesraden stelt expliciet dat hun rol en effectiviteit steeds vaker in vraag worden gesteld en dat hervorming nodig is.

De impact in Vlaanderen

Adviesraden evolueren richting “doe-raden”

Adviesraden worden expliciet benoemd als een traditionele participatievorm waarvan de toekomst ter discussie staat, terwijl lokale besturen experimenteren met alternatieven zoals burgerbudgetten en projectmatige participatie.

Vooraf bij:

- jeugdraad (activiteiten, evenementen, projecten)
- sportraad (subsidieverdeling, infrastructuuradvies + organisatie)
- cultuurraad (projectwerking)
- mondiale raad (4de pijlerinitiatieven, acties, campagnes)

Deze verschuiving is logisch: gemeenten verwachten zichtbare output.

Maar ze verandert de rol fundamenteel: van beleidsadvies → beleidsuitvoering of maatschappelijk engagement

De impact in Vlaanderen

Administratieve belasting is een reëel terugkerende drempel bij lokale besturen

In praktijk betekent dit:

- ondersteuning door administratie
- verslaggeving
- subsidies opvolgen
- reglementaire procedures
- terugkoppeling organiseren
- representativiteit bewaken

Onderzoek naar beleidsplanning in Vlaamse gemeenten toont dat participatieprocessen wel waardevol zijn, maar sterk verschillen in betrokkenheid en organisatiebelasting tussen actoren en niveaus.

Maw. participatie werkt, maar kost organisatiecapaciteit.

De impact in Vlaanderen

Minder beleidsimpact leidt aantoonbaar tot minder ernst in besluitvorming

Internationaal goed gedocumenteerd en lokaal herkenbaar: adviesorganen zonder structurele inbedding in de beleidscyclus hebben minder invloed.

Onderzoek, ook in Vlaanderen, bevestigt dat adviesraden vaak pas **laat in het proces** betrokken worden, terwijl impact net ontstaat bij betrokkenheid in voorbereiding én uitvoering (zoals bij jeugdbeleid).

Dat verklaart waarom sommige raden:

- vooral reageren i.p.v. initiëren
- weinig agenda-macht hebben
- afhankelijk zijn van goodwill van schepen of dienst

Wat valt op?

Onderzoek stelt niet dat adviesraden “niet werken”.

Het stelt eerder: ze werken vooral wanneer ze *beleidsmatig ingebed* zijn en een *duidelijke rol* hebben.

Het probleem is dus zelden het bestaan van adviesraden. Het probleem is hun positionering in het lokale governance-model.

Burgerparticipatie: betrekken van burgers bij overheidsbeleid: nemen van initiatieven, inspelen op ideeën en denkkraft van inwoners door burgerinitiatieven te faciliteren.

Gemeentelijke adviesraad: overlegorgaan, opgericht door de gemeenteraad, met de bedoeling het gemeentebestuur regelmatig en systematisch te adviseren op bepaalde beleidsdomeinen.

Adviesraden historiek

- Gedragen politiek antwoord op de vraag naar meer democratisering en druk op de hiërarchie.
- Cultuurpact (70)
- decretale verplichtingen (90-00),
- verschuiving participatiebeleid & spanning rond representativiteit (10)
- Decreet Lokaal bestuur (18): veel lokale vrijheid bij de oprichting van adviesraden.

Waarom nog adviesraden?

Democratie verandert:

- Wicked problems
- Spreiding van kennis en informatie, hogere opleidingsniveau, informatisering... stimuleren autonomie van de burger
- Bundelen van krachten: samen weten we meer
- De kracht van de lokale democratie - NIMBY

Adviesraden als 1 middel/ vorm van burgerparticipatie

Vorm volgt inhoud

Onderzoek

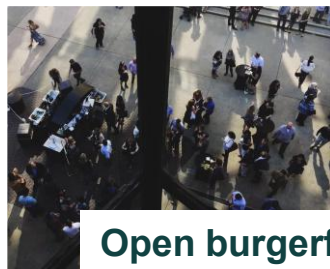
Wijkbudget
Burgerbegroting

Burgerpanel

Dorps- en wijkraden
Adviesraden

Open burgerforum

Infomoment
concreet project

Geef je stem

Deze informatie wordt reeds inoefend

Digitaal platform

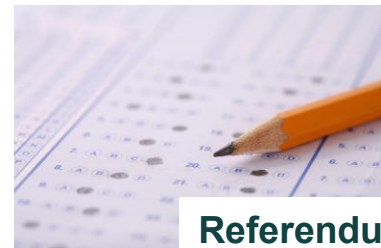
Log in om te stemmen

Log in om te stemmen

Log in om te stemmen

Burgerberaad

Referendum
Volksraadpleging

Hoe pak ik dat aan?

1. Onderzoek
2. Kijk samen naar je foto
3. Verruim je blik
4. Maak (eerste) keuzes
5. Experimenteer & stuur bij
6. Veranker ruim
7. Adviseer in dialoog
8. Neem de tijd

1. Onderzoek

Waarom?

Om te weten waar je naartoe wil, en om daar te geraken moet je eerst begrijpen waar je staat.

Wat?

Objectief onderzoek door middel van een bevraging, een gezamenlijke (zelf)evaluatie of analyse, een externe audit, ...

Tips

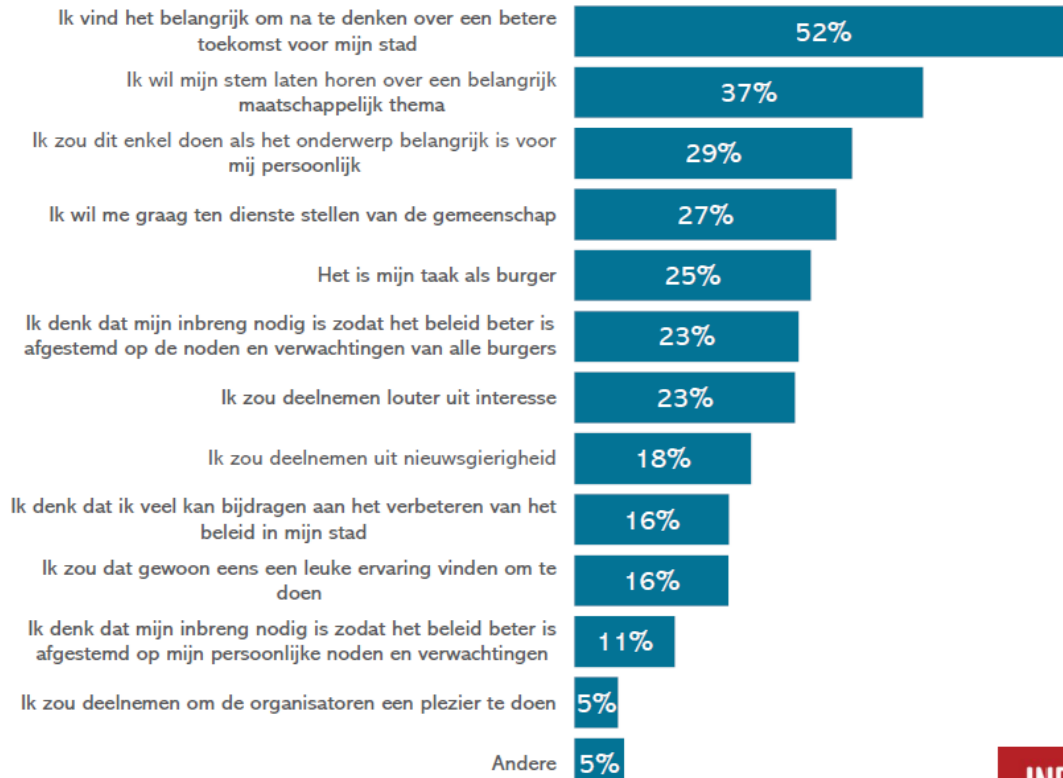
- Neem je participatiebeleid als geheel onder de loep.
- Focus daarbinnen ook op de adviesraden
- Welke rollen en functies nemen je adviesraden momenteel op?
- Wat werkt er goed? Wat niet?
- Bevraag alle stakeholders, maar ook wie nu (nog) niet betrokken is / vertrek niet enkel van je eigen ervaringen
- Vertrek vanuit de resultaten om je eerste stappen vorm te

Participatie

Deelnemen: redenen

Illustratie

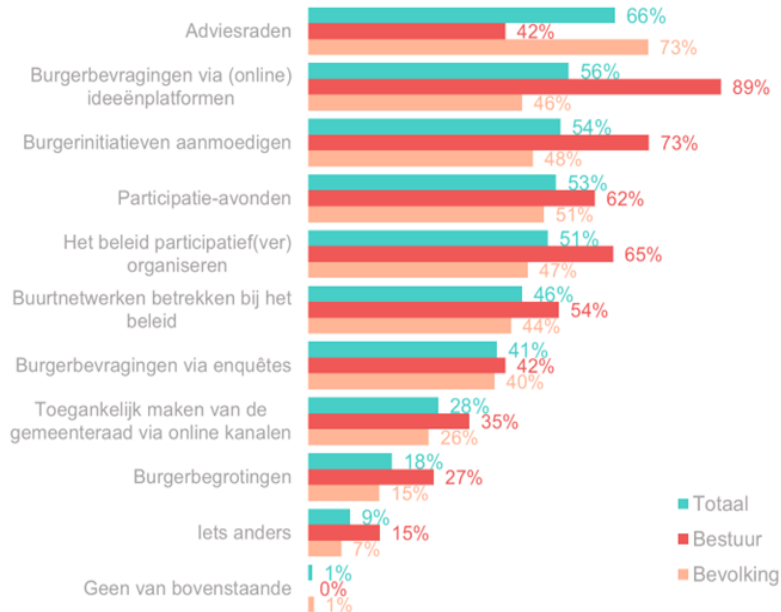
Wat zijn voor jou de voornaamste redenen om deel te nemen aan burgerparticipatie in

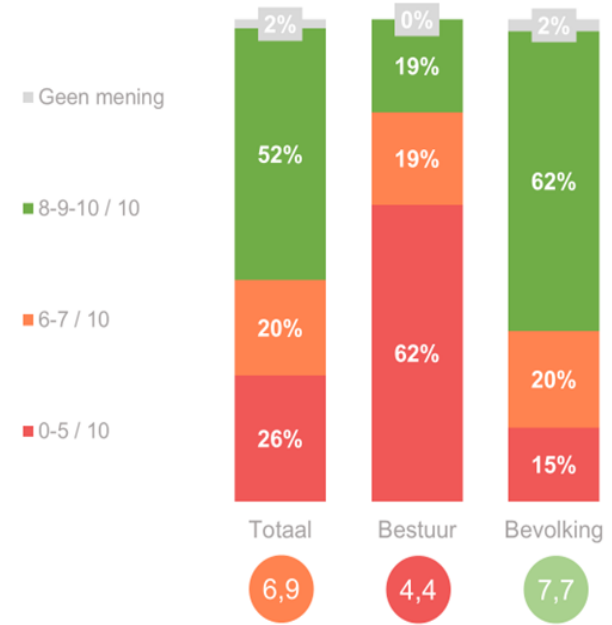
Geschiktheid adviesraden

Illustratie

Wat vind jij anno 2021 passende manieren om burgers actief deel te laten nemen aan / partner te laten zijn van het lokale beleid?

In welke mate zijn adviesraden anno 2021 een goede manier om burgers actief partner te laten zijn van het lokale beleid?

2. Kijk samen naar je foto

Waarom?

Om tot een gedragen inschatting te komen van sterktes, kansen en risico's.

Wat?

Een geïnformeerde dialoog met de verschillende stakeholders

Tips

- Kijk samen in de spiegel: Deel de resultaten van het onderzoek met een brede groep van stakeholders
- Erken daarbij alle verschillende belangen en waardeer ieders bijdrage op dit moment/historisch
- Ieder niveau toelaten om zijn of haar verantwoordelijkheid op te nemen
- Voorzie oplossingen voor andere functies vb subsidiereglement, verenigingen'loket', verenigingenplatform/café

Illustratie: Waar willen we naartoe?

An aerial photograph of a city block, showing a dense grid of buildings and streets. In the center of the block is a large, lush green park area with many trees and a small circular structure. The buildings are mostly multi-story, with various roof colors and architectural styles. The overall scene is a mix of urban development and green space.

3. Verruim je blik

Waarom?
Onbekend is onbemind.

Wat?
Een inspiratiesessie, werkbezoek,...

Tips

- Hou het realistisch
- Ga voldoende breed en kijk ook naar andere participatiemethoden
- Vertrek vanuit de doelstelling (vervat in je visie)

Illustratie

BREED INSPRAAKMOMENT

- 2 keer per legislatuur
- gericht naar **elke Overijenaar**
- **online én offline**
- zoeken naar **focussen** voor proactief advies door het burgerkabinet
- **verzamen feedback** ter ondersteuning van advies geformuleerd op vraag van het bestuur

AD HOC MINI-BURGERKABINET (optioneel)

- **optioneel** (enkel indien burgerkabinet dit nodig acht)
- **ad hoc en tijdelijk**
- burgerkabinet beslist om (een) **kleine groep(en) Overijenaars** samen te brengen
 - bepaalde doelgroep ifv extra bereik tov breed inspraakmoment
 - experten ifv uitbreiden expertise burgerkabinet of diepgaander advies
- **scope en methodiek** wordt **bepaald door burgerkabinet**

BURGERKABINET

1. 20 **Overijenaars** met een groot **netwerk**
2. **routatie in samenstelling** (elke persoon max 2j, wissel om x-aantal maanden, ...)
3. goede **mix** ifv
 - a. profiel (geslacht, leeftijd, gehucht, ...)
 - b. expertise
4. krijgen **budget** om breed inspraakmoment én ad hoc inspraak te organiseren
5. worden **ondersteund vanuit de administratie**
6. werken vanuit een **kader** (visie, mandaat, ...)
7. kan tijdelijk aangevuld worden door **experten uit de administratie**

1. **nauwe communicatie** met burgerkabinet
2. stelt **actief vragen voor advies** (! rekening houden met ruimte voor bredere inspraak)
3. **ontvankelijk voor proactieve adviezen**

VRAGEN

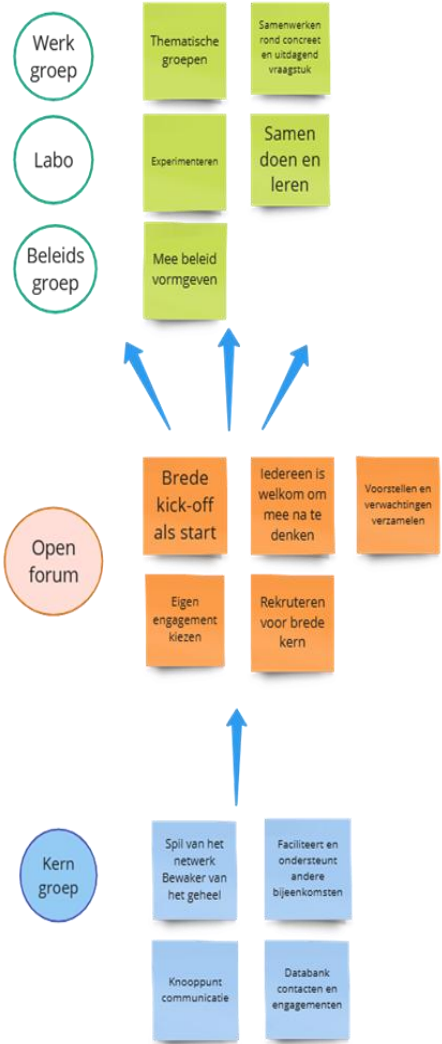
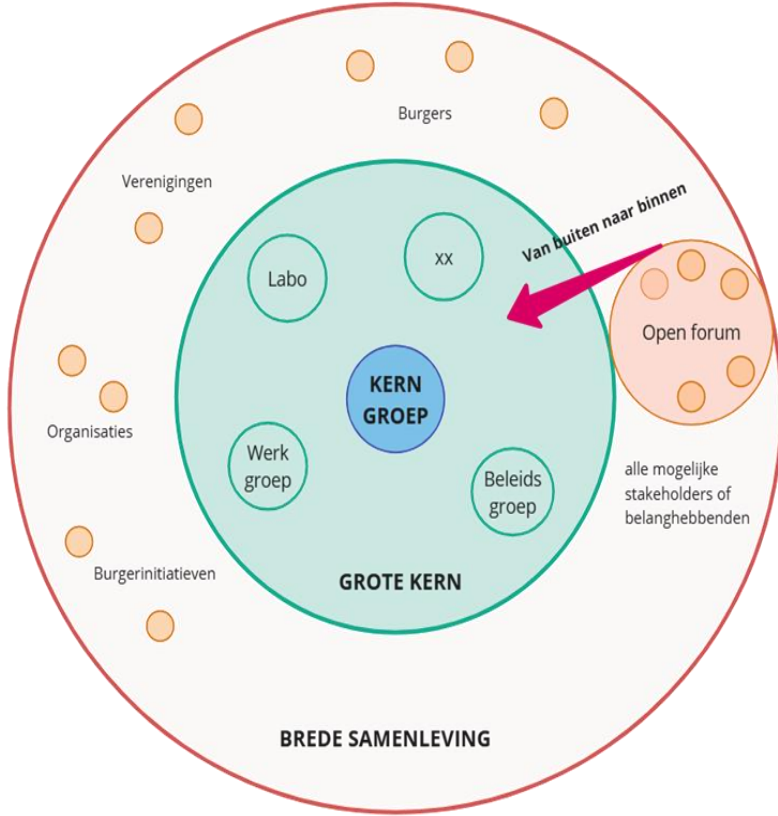
ADVIEZEN

BESTUUR

PROJECTEN

1. **burgers en anderen**
2. **realisatie, concrete uitwerking** van geformuleerde adviezen
3. ...

Illustratie

4. Maak (eerste) keuzes

Waarom?

Niet elke interventie is gepast voor je visie. Ga dus voor diegene die je visie van de start mee vorm geven en een antwoord biedt op de bloot gelegde noden.

Wat?

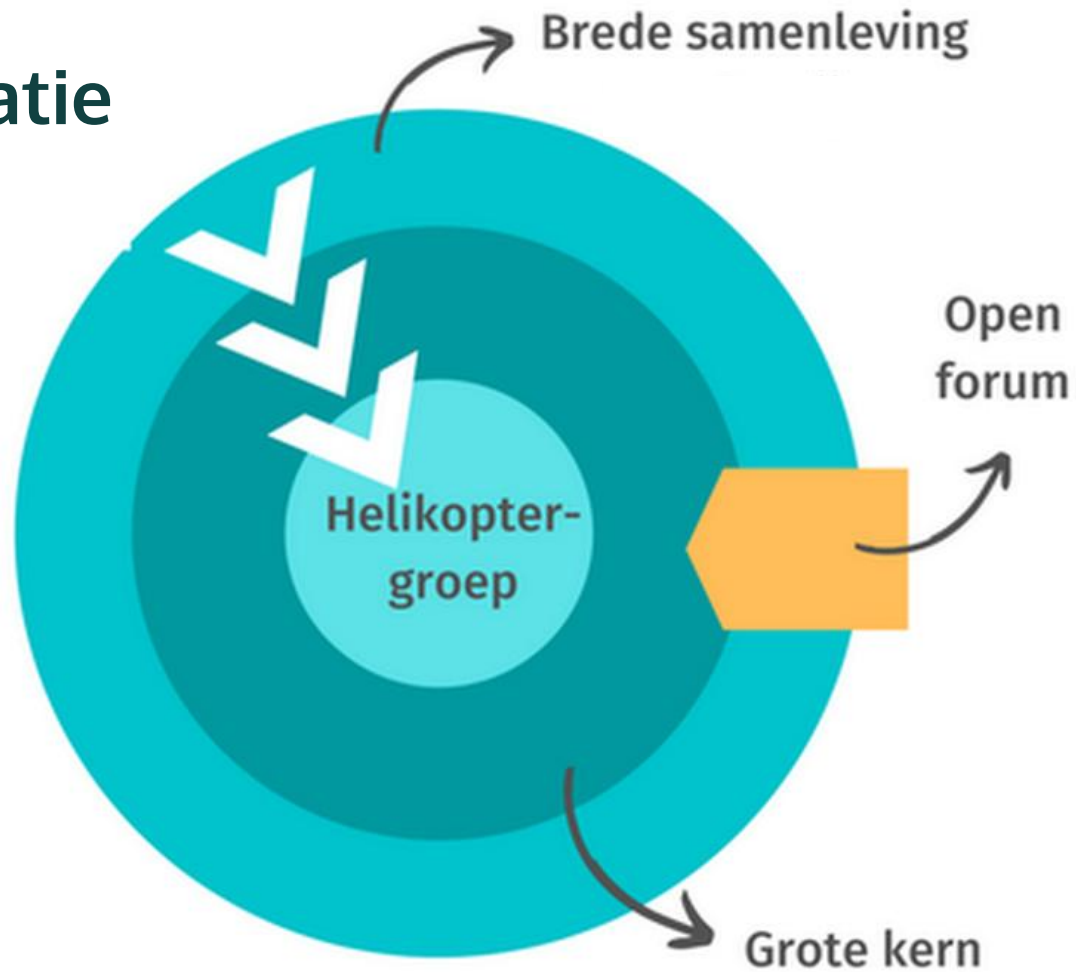
Concrete keuzes maken voor toekomstige rollen en verantwoordelijkheden, statuten, praktische en financiële ondersteuning....

Tips

- Maak samen keuzes
- Verantwoordelijkheid op het juiste niveau houden
- Welke bouwstenen neem je mee met welk doel vb. spil/helikoptergroep
- Overweeg combinaties met andere methoden
- Elke methode dient zijn eigen doel binnen de visie
- Niet elk domein moet op dezelfde manier gebeuren
- Stel prioriteiten, neem de tijd – maak een plan
- Bouw expertise

Illustratie

5. Experimenteer en stuur bij

Waarom?

De wereld verandert constant en door voortschrijdend inzicht houden we onze oplossingen relevant

Wat?

'De toon' van je hele traject of evaluatiemomenten inbouwen

Tips

- Streef niet naar perfectie maar naar beter dan voorheen
- Zet de doelstellingen van elke interventie haarscherp in
- Spreek ook af hoe je het traject van je adviesraden zal evalueren en durf dus eerst bij jezelf te starten
- Maak evaluatie en bijsturing deel van je proces

6. Veranker ruim

Waarom?

Een duidelijk transitiepad met een gedeeld beeld en taal scheidt heldere verwachtingen en creëert een wij-gevoel bij alle betrokkenen.

Wat?

- Maak het voor iedereen helder waarom en hoe je vanaf nu anders gaat werken
- Benadruk wat écht belangrijk is en stuur daar op
- Laat voldoende ruimte voor eigen invulling

Tips

- Verwacht niet dat dat vanzelf gebeurt, ondersteun iedereen actief in kleine en grote dingen.
- Reageer kortdurend en begripvol op 'oude werkwijzen' vanuit het belang van het gedeelde doel

7. Adviseer in dialoog

Waarom?

Samen beleid maken is meer dan adviezen vragen en geven. Samen beleid maken is in dialoog gaan over noden (waarom), oplossingen (wat) en aanpak (hoe).

Wat?

- Verken meer doorlopende en interactieve manieren van afstemming
- Denk verder dan de leden van de adviesraad, betrek ook andere inwoners of organisaties

Tips

- Ga echt in gesprek en zet enkel de essentie achteraf op papier
- Vermijd vage beleidstaal waar niemand iets op tegen kan hebben, maar die ook geen duidelijkheid geeft
- Zoek naar een voorzittersrol die faciliterend ipv sturend is

8. Neem de tijd

Waarom?

Denken in een proces bouwt flexibiliteit en geduld in.

Wat?

- Weet en benadruk dat dit voor iedereen een leerproces is
- Bouw evaluatie en bijsturing in.

Tips

- Neem zorgen en bezwaren serieus. Er zit altijd wijsheid in. Trouwens: wrijving geeft glans!
- Erken voortschrijdend inzicht

Dankjewel

Ontdek ons aanbod op :

<https://www.vvsg.be/opleidingen/opleidingen-op-vraag/dynamische-adviesraden-van-formeel-advies-naar-co-creatief> en uiteraard op www.levuur.be

Zonder voorafgaande aanbesteding een beroep doen op ons? Dat kan dankzij de Raamovereenkomst van C-smart. Meer info hier.